

izhaja in velja:

za celo leto . . .	5 for.	— kr.
za pol leta . . .	2 " 70 "	
za četert leta . . .	1 " 40 "	
Po pošti:		
za celo leto . . .	6 for.	30 kr.
za pol leta . . .	3 " 20 "	
za četert leta . . .	1 " 70 "	

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznanila

Za navadno dvestopno verso se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat 8 kr. ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; več, pismenke plačujejo po prostorne

Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 48

V Celovcu v saboto 10. junija 1865.

Tečaj I.

Ideja avstrijske države.

VI. a)

V tem svojem sestavku razodeva Palacky svoje misli zastran dualizma, *) kateri naše dni dalje bolje svoje rogove pomalja. Štiri leta imamo že ustavo, pa sadja od nje ne dobivamo veliko, in kar ga dobivamo, ljudem noče dišati. Zatorej navstajajo v državni zbornici pogostoma misli, da po tem potu vendar le ne pojde, in tudi ministerstvo samo menda spoznava, da s tistim „čakanjem“ ni nič. V tej stiski in zadregi se jim pa dualizacija dozdeva pomočnica in odrešenica. Dualizacija ni nič novega v Avstriji. Pred cesarjem Jožefom II. se je Avstrija vladala po federalističnih pravilih, kajti vsaka dežela je imela svoj deželni zbor, kjer je obravnavala svoje deželne potrebe in zadeve po svojih zgodovinskih spominih. Cesar Jožef pa je oče dualizacije. On je začel posameznim deželnim zborom stare pravice kratiti, jemati in vsa opravila centralni vladi na Dunaju izročevati. Dežele vse so se temu početju zoperstavljale, pa le Ogorom je to šlo srečno izpod rok, unim je spodletelo. Zatorej je bila do leta 1848 dualizacija ta, da se je unkraj Litave — na Ogerskem — vladalo ustavno, takraj Litave — v nemško - slavjanskih deželah — pa absolutično. Nova dualizacija pa se kaže trojne baže. Perva baža je osebno združenje ali personalna unija, to je: Avstrija naj se razdeli na dva kosa, ktera nimata med seboj nobene druge zveze, kakor le osebo enega in tistega vladarja. — Druga je Deakova, ktero Deak v mislih ima in ki v tem obstoji, da se vesoljne in vzajemne zadeve ogerskih in nemško-slavjanskih dežel nimajo vsako leto poredoma obravnavati, timveč le po potrebi od primerljeja do primerljeja. — Tretja baža dualizacije je pa Kaisersfeldova, po kateri bi se imele samo v odstavku II. oktoberske diplome in v §. 10. februarkega patenta imenovane zadeve vsako leto med Dunajem in Peštom obravnavati, vse druge bi se pa obravnavale v ogerskem deželnem zboru in v ožem državnem zboru. Dunajski politikarji so za tretjo dualizacijo, ker upajo tudi Deaka za njo pridobiti in nakloniti.

Mi Slavjani pa moramo svoj glas povzdigniti in protestirati proti kateri koli dualizaciji; vsaka razterga Avstrijo na dva dela in napravi dvojno centralizacijo, eno na Dunaju za nemško-slavjanske, drugo pa v Peštu za ogerske dežele: dvojno zlo pa je hušje kakor eno! Ako torej že drugače biti ne more, nam je ljubša absolutna centralizacija na Dunaju za celo državo, kakor pa dualizacija, naj si bodi na videz še na tako liberalnih pravilih osnovana: Ni vse zlato, kar se sveti! — Zatorej mi ne gre v glavo, da bi naša vlada, da bi ministri sami v resnici bili volje in misli, nastopiti

dualistično pot. Misel moja je ta, da dualizacija le nekterim prebivavcem nemške in madjarske države po glavi roji, nikoli pa avstrijski vladi. Ako se pa vendar tudi kak državnik tej misli vda in na dualizacijo v Avstriji meri, naj je to vsemu svetu jasen dokaz, da pri njem narodne simpatije in antipatije več veljajo in tehtajo, kakor pa to, da se edinost in moč cele avstrijske države ohrani. Pa vendar pota posvetne politike so tako čudna in skrita, kakor pota previdnosti božje: Zgodi se, česar pamet razumeti ne more, kar se človeku nemogoče zdi. Zategavoljo je pa tudi dolžnost vsakega pravega domoljuba, da ko vidi za državo kako nevarnost se bližati, ne molči, timveč povzdigne svoj glas, da nevarnost odžene in državo ohrani, posebno pa je to dolžnost onim, ki so imeli čest poklicani biti tje, kjer se o državi posvetuje. —

Potem navaja Palacky nek sestavek iz „Naroda“ (9. novembra 1864 št. 275), ki govori o dualizaciji. Ta sestavek je tako krasen, da ga opustiti ne smemo, pa je tako obširen, da ga danes celega prinesiti ne moremo, zatorej pride prihodnjic.

Avstrijsko cesarstvo.

Dežele notrajno-avstrijske.

Iz Celovca. (Slovenščina in sodnije). Po ukazu visok. ministerstva za pravosodje od 24. aprila 1865 št. 3485 je viša sodnija v Gradcu po razglasu od 27. aprila t. l. priporočila, naj se sodnijski avskultanti, ki samo nemški znajo, pridno učé tudi slovenskega jezika. Tako pišejo „Alpenblätter“ in se veselé tega ukaza. Ako se pa besede tega ukaza res tako glasé, kakor jih beremo v „Alpenblätter“, ni se nam Slovincem veseliti. Iz besed tega ukaza namreč vidimo, da se pri sodnijah po Slovenskem postavljajo in se bojo tudi še vprihodnjic postavljali taki avskultanti, ki ne znajo slovenski. Ako ni temu taka, zakaj da pa pravi imenovani ukaz, „naj se sodnijski avskultanti, ki samo nemški znajo, pridno učé tudi slovenskega jezika?“ Po naših mislih bi imeli avskultanti, ki služijo pri slovenskih sodnijah, slovenski že znati, preden tako službo dobé; po tem, ko jo že imajo, še le slovenskega se učiti, je daleč prepozno. — Več kot 16 let visoko ministerstvo ukazuje, naj uradniki po slovenskih deželah znajo in se bolje in boljé učé in urijo v slovenskem jeziku. Mi smo za to dobro voljo visokemu ministerstvu serčno hvaležni. Pa poglejmo po raznih uradnijah, in videli bomo, da so vsi ti ukazi zastran slovenskega ukaza dozda malo malo zdali, večidel je in gre vse še po starem, nemškem kopitu. Po pravici torej se bojimo, da bode tudi ta rahla opomba in priporočba, naj se avskultanti slovenski učé, spet brez izdatnega sadu, spet le bob ob steno. Visoko ministerstvo plačuje z denarji, ki jih ubogi slovenski kmet posebno naše dni kervavo služi, s temi denarji plačuje uradnike svoje. Gotovo imate ljudstvo in mi

*) Ali bi ne bilo bolje pisati s slovensko končnico „dualizacija“, kakor tudi pravimo „centralizacija“, „federacija?“ Vred.

nisterstvo tudi pravico, svojim uradnikom, svojim služabnikom terdo zaukazati, kaj in koliko morajo znati v tej ali unej službi. Tega, da bode tudi ta ukaz spet ostal brez uspeha, se je menda tudi predsednik c. kr. sodnije v Ljubljani, gosp. dr. Lušin, bal, kajti poklical je vse avskultante deželne sodnije ondašnje pred se ter jim je z gorko besedo na serce pokladal, naj se marljivo učé slovenskega jezika, ne le, da ga znajo govoriti, temuč tudi pisati pravilno. Hvalevredno je to od gospoda predsednika, pa odveč in nepotrebno: Gospod naj zaukaže, se ve da resno in ostro, služabnik naj pa uboga; taka je pri vsakem gospodarstvu. Naj se torej nobenemu ne podeli služba po Slovenskem, kdor ne dokaže točno in veljavno, da zna popolnoma slovenski; unim pa, ki službe po Slovenskem že imajo pa slovenski ne znajo, naj se odloči čas in den, do kterega morajo znati slovenski. Stavimo kaj, ua vse pojde: sila kola lomi! — Pa še nekaj je v tem ukazu, kar se nam res čudno zdi. Zakaj se govori samo o avskultantih, pa ne tudi o svetovavcih in predsednikih? Ali mar še zanaprej ne bode treba, da tudi svetovavci in predsedniki po Slovenskem znajo slovenski? Potem ne smemo še pričakovati, da se bode pri sodnijskih obravnavah s Slovenci tudi obravnavalo po slovenski, ker so pri teh obravnavah ravno gg. svetovavci in predsedniki tudi sodniki. Ako pa je temu taka, pa z Bogom vse zlate besede od narodne ravnopravnosti! Tirjamo, da se Slovencem tudi v djanju skazuje ravnopravnost, da nam po tolikih zlatih besedah pa po tolikih žalostnih djanjih spet vse upanje ne splava po vodi. —

Iz Ljubljane. 13. maja X. (Konec o matici). Sporočiti še imam o večeru Matičinega dne. Posebnega kaj je težko povedati; beseda je bila obilno obiskana, pelo se je izverstno, kakor po navadi; pri večerji je bilo prav živo in veselo. To je vse, kar imam o sklepu povedati. Torej bolje storim, da se v kratkem še takih reči dotaknem, ki sem jih preje preskočil in kterih ni v Ljubljanskih listih, v „Triglavu“ in „Novicah“, najti.

Kar se obravnave zbora tiče, komu ni bilo takrat očito in jasno, da veliki zbor po sedanjih pravilih nima drugega dela, nego da odbor — senco dela? Po §. 12. zbor nima pravice o proračunu kaj terdnega skleniti!! Tudi o spisih, ki so vendar namen tega društva, nima po istem paragrafu enake pravice! Tako so tedaj zboru nasproti bodočnosti roke popolnoma zvezane; samo, kar je že „fait accompli“ t. j. meso in kri postalo, o tem se sme zbor pričkat, ako mu je ljubo. In še tu stoji zbornikom zopet „mirna vest“ in „dobro prepričanje“ odbornikov nasproti, tako da pretresaj stroške, če veš, da kaj pomaga! Zato je letošnje Matičino zborovanje bilo samo razgovarjanje; samo o željah, a ne o vezilnih sklepih se je glasovalo. Jaz bi mislil, če se zborniki iz vseh daljnih krajev v Ljubljano zberejo, imeli bi vsaj kaj važnejšega storiti, nego tri može za poterjenje računa izbirati. O tej reči moramo tole povedati. Čudno se nam je zdelo, da je odbor po gosp. dr. Vončini za pregled računov svojih sam za preglednike naznanil gospode. Nihče sicer ne dvomi o računih kaj, mislimo pa vendar le, da bi bil tak nasvet imel narediti kak drug ud, ki ni bil v odboru; kajti ko bi se po kaki naključbi kaka napaka našla, znalo bi se reči, odbor jo je hotel zakriti. Iz tega namena mislimo, da bi ne bil imel odbor napraviti nasveta. Dalje je moral občni zbor o čisto negodno pripravljenih stvareh, kakor o Vojskinih knjigah, se posvetovati, volitivene liste na odborniško mizo po-

lagati ter se „parlamentarnega“ obnašanja vaditi. Jako bi bilo tudi želeti, da se zbor o drugem času leta n. p. meseca avgusta ali septembra skliče, ker bi tedaj obilnejši bil in po tem več živahnosti in tudi več dobička imel.

Mnogo govorjenja se je o tajniku sukalo. Meni se vidi, da smo mi Ljubljanci pri tem razgovoru nekoliko premalo čast našega slovenskega „središča“ rešili. Ali se ni iz besed gg. odbornikov glasilo, kakor da za tajnika razun ene znane osebe v celi Ljubljani nikogar drugega sposobnega ni? Ali, kar je teh gospodov eden celó rekel, da bi bez tega tajnika društvo očitno nazaj šlo namesto naprej! Ako je to zares prepričanje teh govornikov, žalostno za našo belo Ljubljano! Kam smo prišli? V čem obstoji naša prednost? Ako pa to istina ni, zakaj nas za take reveže izklicevati? Sedaj, mislim, bode še Ljubljani bolj treba pokazati, da je ona uzorno slovensko mesto, da je pri nas v resnici više rodoljubje, viša izobraženost doma, a ne samo zunanja, lepotična olikanost. Drugači so nas v teh rečeh druga mesta po Slovenskem že davno prekosila. Pokažimo Ljubljanci, da smo prvi ne po nedolžni legi našega mesta sredi Slovenije, ampak prvi po izobraženosti, prvi po djanjskem rodoljubju!

Na koncu še eno! Kar se novca tiče, naj si novi odbor zapomni zborove govore o varčnosti. Ako pomislimo, kar je ena sama oseba, g. Geršak, storiti zamogel, da je namreč v enem letu dve tako temeljiti in vsestransko zanimivi knjigi že izdal in tretjo že pripravil za izdajo; ako dalje premislimo, da namestni učitelj, g. Jesenko, na svoje stroške „zemljopisje“ natiskuje, delo za našo bodočnost jako važno; nadalje, kar g. Janežič sam za naše slovstvo dela, vprašam, kaj bi se s štirinajstimi sto goldinarji gotovega denarja ne dalo storiti, ko bi se varčno postopalo, ko bi se na namen Maticе, a ne na sedaj še celoma nepotrebne priprave in zunajnosti gledalo? Ne ogromna množina udov, ne krasna poslopja, ne plačani spravljavci, ampak živa volja in vzvišeni duh sta življenje društvom. Če pravo delavnost Matičini opravniki pokažejo, bogme! naš narod ne bode križem rok deržal ter z radodarnostjo zaostajal, ampak on bo tudi Matico v svojo djanjsko ljubezen oklenil. Posnemajmo tudi iz Matičine preteklosti naukov za bodočnost!

Iz Gorice. V. A. Kar se enakopravnosti v šolah na Goriškem tiče, je tu velik razloček med normalnimi in gimnazijalnimi učilnicami. Normalne ali pričetne šole so še precej dobro na naravni t. j. narodni podlagi osnovane, ne samo na deželi, ampak tudi v Gorici. Tukaj namreč so že od nekdaj dvojnih različnih narodnosti t. j. slovenske in laške, paralelni razredi, v kterih se v obče uči vse v slovenskem podučnem jeziku. Ali kar se goriške gimnazije tiče, žalibog ni temu tako, akoravno je lansko leto učiteljska skupščina teržaškemu namestništvu (in menda tudi ministerstvu?) željo sporočila, da bi se za sedaj vsaj spodnja gimnazija na narodni podlagi po enakopravnosti deželnih jezikov za slovenske in laške dijake s paralelnimi razredi prestrojila. Ali kakor nam je naš verli „Umni gospodar“ naznanil, zamoremo še — čakati. Sposobnih mož za tak posel ima gimnazija, kakor so n. pr. gg. prof. Šolar, Jesenko, Marušič, Budal, ter ako bi jih dovolj ne imela pri rokah, bi se jih že še našlo. Koliko slovenskih učiteljev služi na hervaških gimnazijah, kakor n. pr. gg. Valjavec, Macun, Žepič, Terdina, Čičigoja, (2 brata), Kodrič, Žakelj, Mahnič, Tušek, Erjavec, Vodopivec in drugi, ki bi bili sposobni, da vse predmete v slovenskem jeziku pred-

našajo. Tudi šolskih knjig imamo že nekaj za silo, in ako jih še nimamo dovolj, vpeljite v gimnazije kakor tudi v realke slovenski kot podučni jezik, in videli jih bode te kmali na kupe. Kdo jih hoče sedaj spisovati in založništvo prevzeti, ako jih v šolah ne rabijo? Kdo bi jih nek kupoval? Storite tako, kot so storili na hervaških gimnazijah. Tudi tam niso imeli precej v začetku vseh šolskih knjig, ali zdaj imajo že vse. Namestniško vieće (svetovavstvo) v Zagrebu je namreč darila tistim razpisalo, ki spišejo šolske knjige, in evo! kmalo so bile natisnjene. Se lože jim je bilo pa hervaščino v uradnice vpeljati, kajti po njih ustavu si voli narod sam svoje činovnike (uradnike) razun nadžupanov (Obergespanne), ktere sam cesar voli. Volil si je, kakor bi tudi mi, samo takih, ki umejo hervaški in ki so za njih blagostanje vneti. Videl sem jaz sam, kako so jih kmetje volili, ko sem na hervaškem bival. Mi Slovenci smo pa dalje z njimi v tem oziru. — Kar se deželnih zborov po slovenskem tiče, moralo bi se tudi tirjati, da bi po slovensko domače zadeve pretresovali; drugači ostanejo ti zbori, akoravno so javni, za večino naroda slovenskega, skrivni in brezplodni. Vem, da se je v Ljubljanskem in Goriškem deželnem zboru mnogo že po slovensko debatiralo, ali še vse je premalo. Hvala in slava pa takim poslancem, ki so v zborih slovenski glas povzdignili! Globoko vas gotovo ves slovenski narod in vsi domoljubi v srcu nosijo! V Gorici je na deželnem zboru prvi slovenski glas že 1861. l. povzdignil g. Winkler, predsednik goriške narodne čitalnice in c. kr. uradnik. Tudi umerli g. Filip Kafol, znani pisatelj „shodnih ogovorov,“ je neprestrašeno slovenski govoril. Smemo pa od prihodnjih slovenskih zborov, od naših rodoljubnih poslancev pričakovati, da bodo še bolj pogostoma slovensko govorili in se resnejše za enakoravnost v vsakem oziru potegovali. H koncu naj še to pristavim, da, ako ne bi stala že samo na sebi pravica na naši strani, bi se moralo v Primorju bolj na slovenščino paziti ter jo podpirati že iz razloga, ker obče je znano, da tudi tukajšnji Slovenci so in bojo vsegdar vedno zvesti in pripravi za Avstrijo in presvito Habsburško rodovino na noge stopiti, Lah! pa so, ako ne ravno vsi, naši vladi manj ali bolj sovražni rovarji. Zatorej Avstrija spoznaj in sprevidi, kaj ti je na Primorskem k sreči in slavi, in podpiraj vselej lojalne Slovence! —

Iz Celja. 6. junija B. Kakor vam je menda že bolj ali manj znano, osrečili so nas o binkoštnih praznikih akademiški pevci iz Gradca s svojim prihodom. Čudno se nam je zdelo, da so pri sprejemu Gračani na pozdrav naših pevcev odgovorili z latinskim „Gaudemus igitur“, tako da smo skorej verjeli, kar je bilo slišati, da so namreč Graški pevci, vede, da je Celje mesto na Slovenskem, poprašali naš mestni odbor, ali bi ne bilo prav, ko bi tudi kako slovensko zakrožili? Na to je pa naše mestjanstvo v čutju svoje nemške visokosti se ve da odgovorilo, da Bog obvaruj tega, „denn Cilli ist eine durchaus deutsche Stadt.“

Če naše čitavnice in društva gredó kam na kako veselico, navadno je, da začno z Bogom in tako je prav, pa ljubo Bogu in ljudem; ali pri nemških „vereinih“ bodeš težko tega kaj našel. Binkoštni prazniki so vendar izmed najimenitnejših celega leta, pa stavili bi kaj, da nobeden vseh onih rogoviležev ni ves ta sveti čas cerkve še videl od znotraj, dà! ravno ko se je v farni cerkvi sv. škofova maša pela, bile so na našem kolodvoru najhujše priprave za spodobni sprejem. Žalostno je, da tista sveta skerb „der Ausbreitung der

deutschen Kultur nach Osten“ je skorej identična s prizadevanjem, gerdo brezboštvo hoté med nepokvarjene narode razširjati. *)

Samo škoda, da jim je vreme kalilo veselje to in razderlo napravljeni program. Ko nam je Bog podelil, za kar smo ga že dolgo prosili, pohlevnega dežja, in je goreča hvala puhtela proti nebesom za ta blagoslovni dar — kleli so ti gospodiči da jim je zmeden račun.

Končaje še jedno — in menimo, da govorimo iz serc vseh celjskih rodoljubov: — Kaj ko bi nam Ljubljana poslala svoje sokole, da bi Celje, ki je poslušalo petje pevcev iz nemškega Gradca, tudi videlo in slišalo, kaj premorejo sokoli iz slovenske Ljubljane? Premislite. . . „Celju pokazite kras slovenskega glasa in petja!“

Dežele trojedine kraljevine.

Hervaška. Ker se zbor 17. julija prične, so zdaj vse roke polne dela. Ker se je tudi vse oktrojiranje opustilo, raste upanje, da se bo vse z lepa poravnati dalo, in da bo trojedina kraljevina kmalo spet vživala vse ustavne pravice. Kaj pa bo kaj z Dalmatinskim, ne more ze zdaj še nič pravega povedati. — Pa komej je potihnilo od Filipoviča, kar se spet od nekega drugega generala govori, da bode predsedoval deželnemu zboru. Mi tega ne verjamemo, temveč prepričani smo, da pojde — kakor je sam presvito naš kralj pokazal — vse po ustavnem potu. Omenjamo pa vendar le novico in povemo, da je gospod, od kterege se zdaj govori, general Radosavljevič, zdaj poveljnik v Oseku. To je gotovo, da je ta gospod prišel te dni na Dunaj in je bil pri g. Smerlingu in g. Mažuraniču. Bil je nekđaj generalni konzul v Belemgradu, pa delal ondi tako politiko, da jo je moral l. 1858 po narodni skupščini on in z njim še serbski knez Aleksander Karadjordjevič nanagroma pobrisati. —

Zastran volitve za deželni zbor je kardinal Havlik razposlal poseben pastirsk list, v katerem svojo ljubezen do sedajne vlade očitno na znanje daje in duhovnike opominja, naj tudi v tem duhu volijo. To je prav in lepo, da škofje spodbujajo svoje duhovne, naj spolnujejo zvesto in vestno državne svoje dolžnosti. Ali to je nevarno, duhovne reči mešati s političnimi in priporočati to ali uno politiko: Sisteme politične se menjajo čez noč — cerkev in njena beseda mora pa stati na veke! —

Dežela ogerska.

Presvito cesar je prišel 6. t. m. dopoldne s sijanim spremstvom v Buda-Pešt. Vse je bilo neki na nogah, gospóda kakor niže ljudstvo, in od „eljen“ — klicov je odmevalo nebo in zemlja! V kraljevi dvorani budinski pozdravil ga je ostrogonski kardinal ter se mu v imenu vsega ogerskega naroda zahvalil za veliko čast, da jih je obiskal. Cesar odgovarja, da ga jako veseli, da je spet enkrat med ljubimi Ögri, da jim vse dobro iz serca želi in naj bi se tudi poravnale skoréj vse zadeve, itd. — Po tem takem je upanje, da bode tudi ogerski zbor kmalo, neki že prihodnjega novembra, sklican in da bo cesar sam najberže k temu največ pri-

*) Je vendar povesod ena in tista! Tudi celovski turnarji, katerih prvi namen je širiti nemško omiko, oznanili so za sv. binkoščne praznike program ali načert svojih veselic. Tako je bilo vse napravljeno, da za božjo službo še minute ostalo ni, kaj? božja služba se še z besedico omenila ni! Okoli nevere in pohujšanja se vse to vrti, to je večeled sedajna nemška kultura — in to podpirajo škofovi — katoliški! Vredn.

pomogel. Iz svečanost in gostij pa, ki jih zdaj Ogrji v Buda-Peštu svojemu kralju napravljajo, vidi se, da so oni pri vsej svojej vprnostni jako sočuten in kralju svojemu udan narod. Želimo jim, da bi se jim res skorej kako na boljše obrnilo!

Ptuje dežele.

Francoska. Cesar Napoleon bo te dni prišel zopet v Pariz. Vse težko pričakuje, kaj bo z mehikanskim cesarstvom storil, ali mu bode poslal še pomoči, ali ne? Nekteri hočejo vedeti, da ga po nobeni ceni ne bo zapustil; drugi pa pravijo, da pokliče svoje vojake nazaj, pa da bode potlej Francoze — z Belgijo odškodoval in da bo reka Rajna potem meja med Francoskim in Nemškim. V postavodajavnem zboru so tudi te dni zoper Mehikansko cesarstvo govorili, ker sila veliko velja, koristi pa nobene ne daje. — Zastran severnih držav so zdaj nekako bolj mirni, ker je bil francoski poslanec od amerikanskega pervosednika vidno še precej dobro sprejet. — Zdj se pa že sliši, da pošlje Napoleon najprej hrabrega generala Burbakia z 10.000 možmi v Mehiko; za temi jih pojde neki še 40.000. To kaže, da ne bo cesarstva zapustil, naj velja, kar hoče; kajti tudi „rudečemu“ princu je menda najbolj zameril to, da se je v znanem govoru zoper to cesarstvo repenčil. — Delavci so zelo nevoljni; ni dela ni denarja! — One dni je umerl maršal Magnan, imenovan veliki profos Napoleonov.

Amerika. Davis je velike izdaje obdolžen. Še nekaj družih veljavnih jugovcev so zaperli. Vse luke, razun tistih v deželi Teksas, bodo prihodnji mesec odperte. — Johnson tirja od Angležev oškodovanje, zato ker so jugovce podpirali. Najberže ga bodo tudi koj molče ali potuhnjeno dali! —

Mehiko. Avstrijanski prostovoljci so se spet južno bili, belgijski pa so bili hudo tepeni. Republikanci ravnaajo neki zdaj grozovito v vjetimi, pa tudi mehikanci niso neki veliko boljji. Kaj bo še z mladim cesarstvom, ni težko ugibovati, ker se mu gotovo dobro godilo ne bode. V južni Ameriki še tudi vedno boj divja, tako n. pr. v Paragvaju in Peruviji, kjer stranka stranko preganja in kolje.

Razne novice.

*) Koliko se denarjev potrosi v Evropi za nauk, vednosti in umetnosti?

Vsa Evropa izdaja za te preimetnitne zadeve le 145,480.000 frankov (1 frank velja 50 nov. kraje.) Ti stroški razpadajo med države tako le:

1. Angleško 29,400.000 gld. (Malta 150.000, Irska 8,950.000).
 2. Francosko 25,850.000 gld.
 3. Rusko 18,150.000 „
 4. Italija 15,660.000 „ (l. 1863: 15,945.000 gld.)
 5. Prusko 10,750.000 „
 6. Špansko 8,930.000 „
 7. Avstrijansko: 6,650.000 gld. (Galicija 1,090.000, Doljnje - Avstrij. 925.000, Ogersko 700.000, Venecija 1,320.000, Češko 540.000 gld.)
 8. Belgija 5,520.000 gld.
 9. Švajca 3,800.000 „
 10. Nizkozemlje 2,950.000 „
 11. Bavarsko 2,530.000 „
 12. Švedsko 1,910.000 „
 13. Norvedsko 570.000 „
- } 2,480.000 gld.

14. Virtenberško 1,920.000 gld.
15. Dansko 1,570.000 „
16. Saksonsko 1,180.000 „
17. Badensko 1,100.000 „
18. Portugalsko 900.000 „
19. Hanoveransko 670.000 „
20. Romanija 650.000 „
21. Hesens-Darmstadsko 600.000 „
22. Turško 510.000 „
23. Gerško 480.000 „
24. Hesens-Kaselsko 420.000 „
25. Saksen-Wajmarsko 300.000 „
26. Nasavsko 260.000 „
27. Brema 230.000 „
28. Hamburg 220.000 „
29. Bravnšvajg 210.000 „
30. Frankobrod 190.000 „
31. Papeževe dežele 180.000 „
32. Oldenburško 160.000 „
33. Serbsko 150.000 „
34. Ostale nemške dežele 850.000 „

Te številke so nam neopovergljive pa žalostne priče, kako malo denarja se potrosi iz državnih denarnice za dušne potrebe; vojaške zadeve požró 17 krat več denarjev v Evropi, kakor pa uk, vednosti in umetnosti! —

Drobtine.

Slovstvene. V nekih dneh se razpošlje 25. in 26. zvezek „Cvetja iz domačih in tujih logov“; ta obsega nadaljevanje poljskega romana „Kirždali“, uni pa konec A. Umekovih „pesem“. 27. zvezek izide perve dni meseca julija in prinese nadaljevanje in konec „Kirždali“.

Duhovske zadeve.

Goriška nadškof.: G. Ant. Božič gre za kaplana v Renče (Ranziano) g. Samar pa za beneficijata na Verhovlje.

Ljublj. škof.: Umerl je g. Šim. Jereb, lokalist Selski. R. I. P.!

Lavantinska škof.: Šetalsko faro dobi g. Jan Ozmec. G. Ign. Tavšel, fajmošter, gre v pokoj. Umerl je g. Mihael Urban, kaplan v pokouju. R. I. P.!

Žitna cena.

v	pšenice		reži		ječmena		ovsa		turšice	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Mariboru	3	55	2	80	2	45	1	85	3	—
Celji	4	—	2	80	2	40	1	75	3	—
Ptujem	3	50	2	90	2	80	2	—	2	90
Ljubljani	4	—	2	60	—	—	—	—	2	87
Kranju	4	10	2	90	—	—	1	80	2	70
Novemestu	4	50	2	90	2	10	1	90	3	20
Gorici	4	28	—	—	—	—	—	—	3	10
Celovcu	5	—	3	89	3	—	2	—	3	52
Terbižu	5	90	4	90	4	—	2	70	4	50
Varaždinu	3	35	2	70	2	—	—	—	2	70
Reki	4	70	—	—	2	40	2	5	3	—
Terstu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Dunajska borsa 9. junija 1865.

London	108.80
Novi zlati	5.19
Srebro	107 —